

NORGES HØYESTERETT

Den 20. mai 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-00896-A, (sak nr. 2008/230), sivil sak, anke,

A (advokat Dag Holmen – til prøve)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda (Regjeringsadvokaten
v/advokat Steffen Asmundsson)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stang Lund**: Saken gjelder gyldigheten av Utlendingsnemndas vedtak om å gi tidsbegrenset oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 8 andre ledd. Spørsmålet i saken gjelder domstolenes kompetanse etter bestemmelsen.
- (2) Etiopisk statsborger A kom til Norge i august 2002 og søkte om asyl. Søknaden var begrunnet med at A risikerte politisk forfølgelse i hjemlandet, slik at han var vernet mot utsendelse etter utlendingsloven § 15 første ledd.
- (3) Under oppholdet i asylmottaket ble A utsatt for en alvorlig snøscooterulykke i april 2003. Han pådro seg livstruende skader og ble operert flere ganger. Ulykken medførte at han fikk epilepsi. Den skadebetingede medisinske invaliditet er vurdert å være 40 prosent.
- (4) Utlendingsdirektoratet avsto søknaden om asyl og arbeids- og oppholdstillatelse i juli 2003. A klagde til Utlendingsnemnda. Han anførte at det i tillegg til forfølgelsesfaren også måtte tas hensyn til at han etter ulykken hadde utviklet epilepsi, og at han måtte avvente sakkyndig undersøkelse og vurdering. Utlendingsnemnda tok i juni 2005 ikke klagen til følge. A oppfylte ikke vilkårene for å anses som flyktning, og § 15 første ledd var ikke til hinder for retur til hjemlandet. Nemnda fant heller ikke grunnlag for å gi arbeids- eller oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 8 andre ledd.
- (5) Sakkyndig uttalelse om As sykdom forelå 21. juni 2005. Brev til Utlendingsnemnda med erklæringen kom fram umiddelbart etter at nemnda hadde truffet vedtak. A ba om at brevet ble ansett som en begjæring om omgjøring. Nemnda behandlet på dette grunnlag

saken på ny. I vedtak 20. oktober 2005 tok Utlendingsnemnda klagen delvis til følge og innvilget oppholdstillatelse for ett år etter utlendingsloven § 8 andre ledd og utlendingsforskriften § 21 andre og fjerde ledd jf. § 15 siste ledd. Det framgikk av vedtaket at tillatelsen ikke kunne fornyes, og heller ikke gi grunnlag for familiegjeningforening eller bosettingstillatelse etter utlendingsforskriften § 21 femte ledd første og andre punktum.

- (6) A reiste 6. juli 2006 sak for Oslo tingrett med krav om at Utlendingsnemndas vedtak ble satt til side som ugyldig. Staten påsto seg frifunnet. Oslo tingrett avsa 22. desember 2006 dom med slik domsslutning:
- ”1. Utlendingsnemndas vedtak av 20.10.2005 settes til side som ugyldig.**
 - 2. Staten v/Utlendingsnemnda erstatter A dennes saksomkostninger med kr 77 192,50 innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse.”**
- (7) Tingretten fant det tvilsomt om As helsetilstand i seg selv var tilstrekkelig til at opphold kunne gis, men kom etter en konkret helhetsvurdering til at Utlendingsnemnda feilaktig hadde lagt til grunn at A ville få medisinsk behandling for sin epilepsi i Etiopia. Dette kunne ha påvirket resultatet, slik at vedtaket var ugyldig. Det var ikke omtvistet for tingretten at spørsmålet om å gi oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 8 andre ledd hørte under forvaltningens frie skjønn.
- (8) Staten v/Utlendingsnemnda anket dommen til Borgarting lagmannsrett, som 19. november 2007 avsa dom med slik domsslutning:
- ”1. Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes.**
 - 2. Saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten tilkjennes ikke.”**
- (9) Lagmannsretten fant at retten hadde kompetanse til å prøve fullt ut om det foreligger ”sterke menneskelige hensyn” som taler for at tillatelse til opphold gis. Retten kom imidlertid til at Utlendingsnemndas rettsanvendelse var riktig når nemnda hadde kommet til at ikke forelå tilstrekkelige sterke menneskelige hensyn.
- (10) A anket i desember 2007 til Høyesterett. Anken gjaldt lagmannsrettens rettsanvendelse og bevisbedømmelse. Høyesteretts kjæremålsutvalg henviste anken over rettsanvendelsen til Høyesterett. Anken over bevisbedømmelsen ble nektet etter tvistemålsloven § 373 tredje ledd nr. 4.
- (11) Den ankende part, A, har for Høyesterett i hovedsak anført:
- (12) Lagmannsretten har riktig kommet til at domstolen kan prøve forvaltningens rettsanvendelse etter utlendingsloven § 8 andre ledd for så vidt angår ”sterke menneskelige hensyn”. Bestemmelsen gir anvisning på en rettsanvendelse på samme måte som prøving av forholdsmessigheten etter § 29 andre ledd. Lagmannsretten har imidlertid anvendt bestemmelsen feil og feilaktig konkludert med å frifinne staten. Det gjøres ikke gjeldende at vedtaket er ugyldig på grunn av myndighetsmisbruk.
- (13) Dommen i Rt. 2007 side 1573 gir det riktige rettslige utgangspunkt: Domstolene prøver fullt ut forvaltningens anvendelse av lovens vilkår når vedtaket innebærer inngrep overfor personer. Fra dette prinsipp er gjort enkelte unntak, blant annet når loven inneholder

utpregede skjønnsstemaer og vurdering av utpreget faglig karakter som domstolene ikke kan forventes å ha nødvendig innsikt i.

- (14) Også i de tilfeller hvor vedtaket gjelder søknad om tillatelse, har i praksis domstolene etterprøvd fullt ut forvaltningens anvendelse av lovens vilkår i en rekke tilfeller. Hva søknaden gjelder, og skjønnets kvalitative og kvantitative betydning, kan gi grunnlag for kontroll av rettsanvendelsen. Nektelse av oppholdstillatelse er for søker et meget inngripende vedtak, hvor hensynet til rettsikkerhet er vesentlig.
- (15) Utlendingsloven § 8 andre ledd inneholder to alternative lovbestemte vilkår, sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket. Hvorvidt tillatelse til arbeid eller opphold skal gis, og den samlede vurdering i denne forbindelse, hører under forvaltningens frie skjønn. Spørsmålet om sterke menneskelige hensyn foreligger er av utpreget rettslig karakter. I denne sammenheng skal innvandringspolitiske hensyn ikke trekkes inn. Også staten har anledning til å få domstolenes vurdering av tillatelsens gyldighet, jf. utlendingsloven § 38 a sjette ledd, hvilket underbygger at rettsanvendelsen må kunne etterprøves.
- (16) Avgjørelsene i Rt. 1997 side 1784 og 2003 side 1287 kan ikke være avgjørende. Avgjørelsen fra 1997 gjaldt spørsmålet om myndighetsmisbruk. Prøvelsesrettens omfang var ikke omtvistet og uttalelsene om dette ikke avgjørende for resultatet. Høyesteretts kjæremålsutvalgs bemerkninger i saken fra 2003 om domstolenes kompetanse etter § 8 andre ledd må forstås slik at de gjelder selve "kan-skjønnet". Domstolenes kontroll med de lovbestemte vilkår er ikke adressert direkte. Avgjørelsene kan heller ikke være utslagsgivende i lys av den påtagelige rettsutvikling med økt domstolskontroll.
- (17) Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) anføres å være et tolkingsmoment ved vurdering av omfanget av domstolenes kontroll med forvaltningen. En utsendelse kan være i strid med EMK artikkel 3. I forhold til EMK må domstolene prøve saken fullt ut uten hensyn til statenes skjønnsmargin i forhold til spørsmålet om det foreligger krenkelse.
- (18) Lagmannsretten har imidlertid anvendt vilkåret "sterke menneskelige hensyn" feil. Den ankende part kom frisk til Norge og ble utsatt for en alvorlig ulykke da han bodde på et statlig asylmottak og ventet på vedtak. Selv om ulykken ikke har direkte sammenheng med driften av asylmottaket, ville den uansett ikke inntruffet i Etiopia. A trenger en trygg ramme for behandling og nødvendig medisinerings av sin epilepsi, som han ble påført ved ulykken. Hans sak om erstatning er enda ikke avgjort. Det er sjelden at en asylsøker blir utsatt for ulykke, slik at innvandringspolitiske hensyn er helt underordnet. Dette medfører at sterke menneskelige hensyn i en totalvurdering får en større relativ vekt. Lagmannsretten har feilaktig ikke tatt hensyn til dette.
- (19) Hvis Høyesterett skulle komme til at spørsmålet om sterke menneskelige hensyn hører under forvaltningens frie skjønn, anføres ikke at skjønnet er feil eller har mangler.
- (20) A har nedlagt slik påstand:

"1. Tingrettens dom stadfestes.

2. A tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten med kr 111 177 med tillegg av lovens rente p.t. 12,25 % p.a. fra forfall til betaling skjer, og det offentlige tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.”

- (21) Ankemotparten, *staten ved Utlendingsnemnda*, har for Høyesterett i hovedsak anført:
- (22) Utgangspunktet for domstolenes prøvingsrett er tolking av hjemmelslovens bestemmelser. Lagmannsretten har feilaktig tatt utgangspunkt i Høyesteretts tolkning av lovbestemmelser som gjelder inngrep i etablerte rettsforhold. Det er korrekt at etter omstendighetene kreves det relativt klare holdepunkter for unntak fra hovedregelen om domstolsprøvelse ved slike forvaltningsinngrep, jf. eksempelvis Rt. 2007 side 1573 avsnitt 52. Disse utgangspunkter gjelder ikke ved avslag på søknad om tillatelse eller dispensasjon.
- (23) Staten understreker at ingen har rettskrav på opphold i Norge etter utlendingsloven § 8 andre ledd. Dette i motsetning til bestemmelsens første ledd som gir søker rett til arbeids- eller oppholdstillatelse når de lovbestemte vilkår foreligger.
- (24) Domstolene prøver om hensynene er relevante i forhold til lovbestemte vilkår, men ikke avveininger som er en del av skjønnet. Tillatelse etter § 8 andre ledd kan gis når sterke menneskelige hensyn ”taler for det” og innvandringspolitiske hensyn ikke leder til et annet resultat. De lovbestemte vilkår er imidlertid bare elementer som inngår i totalvurderingen i det frie skjønn.
- (25) Denne forståelse av § 8 andre ledd underbygges av lovens formålsbestemmelser og lovforarbeidene. Det følger også av avgjørelsene i Rt. 1997 side 1784 og Rt. 2003 side 1287 at skjønnet ikke kan overprøves. Avgjørelsene har ført til konsekvent praksis ved de underordnede rettsinstanser og i forvaltningen. Dette underbygger statens forståelse av bestemmelsen.
- (26) Lagmannsretten har feilaktig kommet til at det skal foretas en to-leddet vurdering. Det følger imidlertid klart av interne retningslinjer og entydig og langvarig forvaltningspraksis at etter § 8 andre ledd skal forvaltningen foreta en samlet helhetsvurdering av alle relevante momenter inklusive de lovbestemte vilkår. Skjønnet er i hovedsak basert på innvandringspolitiske hensyn blant annet knyttet til forholdene i de aktuelle land. Forvaltningen er bedre egnet til å utøve dette skjønn enn domstolene.
- (27) Utvisningsdommene i Rt. 2007 side 1573 og Rt. 1998 side 1795 kan ikke sammenliknes med situasjonen i foreliggende sak. Avgjørelsene gjelder inngrep i etablert rett til opphold i Norge. Høyesteretts dom 18. april 2008 i sak HR-2008-695-A gjelder et mer sammenlignbart forhold, hvor det skjønsmessige grunnlag for å nekte tillatelse til opphold etter § 29 fjerde ledd tredje punktum bare kunne prøves etter reglene om myndighetsmisbruk.
- (28) EMK er ikke et argument for full domstolsprøving etter § 8 andre ledd. Terskelen for krenkelse etter EMK artikkel 3 er vesentlig høyere enn den som følger av kravet til sterke menneskelige hensyn i utlendingsloven § 8 andre ledd, jf. NOU 2004: 20 side 265.
- (29) Dersom Høyesterett kommer til at Utlendingsnemndas rettsanvendelse for så vidt angår ”sterke menneskelige hensyn” kan etterprøves, er lagmannsrettens dom og

Utlendingsnemndas vedtak riktige. Det er ikke anført at det er noen feil ved Utlendingsnemndas skjønn.

- (30) Staten v/Utlendingsnemnda har nedlagt slik påstand:

”Lagmannsrettens dom stadfestes.”

- (31) *Jeg er kommet til at lagmannsrettens dom må stadfestes.*
- (32) Spørsmålet i saken er om domstolene fullt ut kan prøve vilkåret ”sterke menneskelige hensyn” i utlendingsloven § 8 andre ledd. Partene er enige om at det hører under nemndas frie skjønn å avgjøre om arbeids- eller oppholdstillatelse skal gis av humanitære grunner.
- (33) Lagmannsretten reiste først spørsmål om synspunktene i avgjørelsene i Rt. 1997 side 1784 og Rt. 2003 side 1287 sett på bakgrunn av rettsutviklingen ellers på dette området, er riktige i dag. Høyesterett og Høyesteretts kjæremålsutvalg la her til grunn at oppholdstillatelse på humanitært grunnlag etter § 8 andre ledd hører under forvaltningens frie skjønn. Etter en omfattende gjennomgåelse av nyere avgjørelser av Høyesterett, den aktuelle lovbestemmelse med forarbeider og juridisk teori konkluderte lagmannsretten med at det ikke forelå et grunnlag for å fravike utgangspunktet om at domstolene fullt ut prøver de lovbestemte vilkår for en forvaltningsavgjørelse.
- (34) Jeg er ikke enig i dette. Utgangspunktet er tolking av den eller de bestemmelser som hjemler vedtaket. I de tilfeller vedtak gjelder anvendelse av lover som hjemler inngrep i etablerte rettsforhold, medfører hensynet til rettssikkerheten at domstolene normalt prøver alle lovbestemte vilkår og herunder den konkrete anvendelse av disse. Fra dette prinsipp er gjort enkelte unntak, blant annet når loven gir anvisning på utpregede skjønnsmessige vurderinger eller vurderinger av utpreget faglig karakter som domstolene ikke kan forventes å ha nødvendig innsikt i, jf. Rt. 2007 side 1573 avsnitt 52.
- (35) Utlendingsloven § 8 har i første ledd bestemmelser om rett til arbeids- og oppholdstillatelse når vilkårene i nr. 1 til nr. 3 er oppfylt. Etter andre ledd kan slike tillatelser gis på humanitært grunnlag selv om vilkårene etter første ledd ikke er oppfylt. Andre ledd lyder:

”Når sterke menneskelige hensyn taler for det, eller når utlendingen har særskilt tilknytning til riket, kan arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse gis selv om vilkårene ikke er oppfylt. Kongen kan fastsette nærmere regler ved forskrift.”

- (36) Slike regler er fastsatt i utlendingsforskrift.
- (37) Lovteksten gir isolert sett ikke nevneverdig bidrag for så vidt angår omfanget av prøvelseskompetansen. Derimot er bestemmelsens forarbeider etter min mening sentrale. I NOU 1983: 47 om ny fremmedlov foreslo lovutvalget en bestemmelse i § 12 om mulighet for oppholdstillatelse av humanitære grunner. Grunnlaget for forslaget var:

”Det må både i forhold til utlendinger i sin alminnelighet og utlendinger i en flyktingeliknende situasjon være plass for å ta humanitære hensyn og foreta rimelighetsoverveielser ved et skjønn som ikke bindes av loven. Fremmedkontrollmyndighetene vil aldri være avskåret fra å utøve slik (”diskresjonær”) myndighet til gunst for partene. Det vil derfor være rettslig unødvendig å gi en lovhjemmel om dette. Av prinsipielle grunner bør imidlertid behovet for at deres myndighet utøves på denne måten komme til uttrykk i loven. Dette bør da skje i en

lovbestemmelse som gjelder for alle utlendinger som kan gjøre gjeldende sterke menneskelige hensyn for at de skal tillates å ta opphold i riket, enten deres situasjon minner om flyktingenes eller om vanlige innvandreres.”

- (38) Lovutvalgets forslag til ny § 12 om mulighet for oppholdstillatelse var slik i NOU 1983: 47 side 321:

”§ 12. Mulighet for oppholdstillatelse.

Oppholdstillatelse kan gis uavhengig av reglene i §§ 10 og 11. Det skal legges vekt på om utlendingen har særlig tilknytning til riket eller om særlig sterke menneskelige hensyn taler for det.

Nærmere regler gis ved forskrifter av Kongen i statsråd, som også kan fastsette retningslinjer for hvordan myndigheten etter forskriftene skal utøves.”

- (39) Den foreslåtte ordlyd isolert sett må forstås slik at oppholdstillatelse på humanitært grunnlag skulle gis etter forvaltningens frie skjønn. Det følger av første ledd at særlig tilknytning til riket eller særlig sterke menneskelige hensyn skulle tillegges vekt som en del av ”kan-skjønn”. Bestemmelsen var ment som en sikkerhetsventil for å bøte på uheldig utslag av å praktisere asylbestemmelsene etter deres strenge ordlyd, jf. NOU 1983: 47 side 321 andre spalte.

- (40) Departementet var enig i at oppholdstillatelse burde kunne gis av humanitære grunner selv om vilkårene for asyl ikke var oppfylt, jf. Ot.prp. nr. 46 for 1986–87 side 69 første spalte. Kravet om ”særlig” sterke menneskelige hensyn ble sløyfet. Bestemmelsen ble omredigert og tatt inn i § 8 andre ledd i sin nåværende form. For øvrig tok det reviderte forslag ikke sikte på noen realitetsendring. Om forslaget uttalte departementet i proposisjonen side 194 andre spalte:

”Bestemmelsen erstatter utvalgets § 12. Det vil være behov for å kunne gi tillatelse selv om vilkårene ikke er oppfylt. Deler av dette området vil eventuelt kunne reguleres nærmere ved forskrift, jfr. *annet punktum*, men meget vil måtte overlates til myndighetenes skjønn i slike tilfeller. Rammen for reglene og skjønnet foreslås lovfestet ved de kriterier som er angitt i *første punktum*.

- (41) Som nevnt har Høyesterett og Høyesteretts kjæremålsutvalg behandlet to saker om avslag på søknad om oppholdstillatelse etter § 8 andre ledd. Saken i Rt. 1997 side 1784 gjaldt bortfall av tillatelse til bosetting og avslag på søknad om ny oppholdstillatelse på humanitært grunnlag da utlendingen ikke hadde særlig tilknytning til riket, jf. utlendingsloven § 8 andre ledd. Utlendingen fikk ikke medhold i at avslag på søknad om ny oppholdstillatelse var så kvalifisert urimelig at ugyldighet forelå. Førstvoterende bemerket at avgjørelsen av en søknad om oppholdstillatelse på humanitært grunnlag lå innenfor forvaltningens frie skjønn etter § 8 andre ledd og var i utgangspunktet unndratt domstolens prøvingsrett. Spørsmålet om domstolene kunne prøve forvaltningens anvendelse av ”særlig tilknytning til riket” var ikke problematisert i saken. ”Sterke menneskelige hensyn” var ikke påberopt.
- (42) Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse i Rt. 2003 side 1287 gjaldt blant annet lagmannsrettens forståelse av § 8 andre ledd. Utvalget uttalte at rett til opphold fordi ”sterke menneskelige hensyn taler for det” bare kunne prøves etter de alminnelige regler om domstolskontroll med forvaltningens frie skjønn.

- (43) De interne veiledende retningslinjer 10. desember 2007 basert på Utlendingsnemndas praksis ved behandling av utlendingsaker med anførsel om helsemessige forhold viser til at lovgiver har satt rammer for skjønnsutøvelsen i utlendingsloven § 2 og § 5. Det framgår av § 2 første ledd at loven skal gi grunnlag for kontroll med inn- og utreise og med utlendingens opphold i riket i samsvar med norsk innvandringspolitikk, og av § 5 første ledd at hovedprinsipper for regulering av innvandringen er godkjent av Stortinget. Innvandringspolitiske hensyn er således sentrale både i forhold til vurdering av om det foreligger sterke menneskelige hensyn og om det skal gis tillatelse til opphold på dette grunnlag. Om helhetsvurderingen i asylsaker uttales:

”Utlendingslovens § 8 annet ledd gir anvisning på en todelt skjønnsmessig vurdering: først vurderes om det foreligger ”sterke menneskelige hensyn”, og i så fall om det bør innvilges tillatelse. I praksis går vurderingene over i hverandre. Det foretas en skjønnsmessig helhetsvurdering.

Med helhetsvurdering menes at man vurderer alle sider av saken. Det foretas en pro- et contravurdering der man ikke bare vurderer forhold knyttet til den konkrete saken, men også ser hen til mer generelle hensyn, slik som innvandringspolitiske hensyn, konsekvenshensyn og hensynet til likebehandling. Helhetsvurderingen innebærer at man ser ut over den enkelte sak. Relevante momenter vurderes både hver for seg og samlet, og både konkrete og generelle hensyn for og mot innvilgelse veies mot hverandre.

Det er ikke noe krav om at det i en asylsak må foreligge ett avgjørende forhold for at det skal innvilges tillatelse. Tillatelse kan også gis der man etter en samlet vurdering av flere forhold i saken finner at vilkårene er oppfylt.”

- (44) Disse uttalelser er fulgt opp og lovfestet i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her i § 38, som inneholder bestemmelser om oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. Etter første ledd kan det gis oppholdstillatelse selv om de øvrige vilkår i loven ikke er oppfylt når det foreligger sterke menneskelige hensyn eller utlendingen har særlig tilknytning til riket. Andre ledd bestemmer at for å avgjøre om det foreligger sterke menneskelige hensyn skal det foretas en totalvurdering av saken, hvor det blant annet kan legges vekt på tvingende helsemessige forhold som gjør at utlendingen har behov for opphold i riket, jf. bokstav b. Det følger av fjerde ledd at innvandringsregulerende hensyn også kan vektlegges i vurderingen av om tillatelse skal gis og herunder blant annet de samfunnsmessige konsekvenser, jf. bokstav b. Loven trer i kraft senere.
- (45) I Ot.prp. nr. 75 for 2006–2007 om ny utlendingslov fastslås innledningsvis under departementets vurderinger at terskelen for opphold på humanitært grunnlag berører klare politiske avveininger og har betydning for den samlede innvandring, jf. proposisjonen side 152 første spalte. Det framheves her at lovbestemmelsen ikke bør utformes slik ”at den blir rettslig forpliktende”.
- (46) Jeg konkluderer etter dette med at § 8 ikke kan forstås slik at andre ledd åpner for domstolskontroll med forvaltningens anvendelse av vilkårene ”sterke menneskelige hensyn” eller utlendingens ”særlige tilknytning til riket”. Det er således etter min mening ikke grunn til å fravike den rettsoppfatning som er kommet til uttrykk i Rt. 1997 side 1784 og Rt. 2003 side 1287. Jeg tilføyer at Høyesteretts dom 18. april 2008 i sak HR-2008-00695-A om gyldigheten av nektelse av tillatelse til innreise etter § 29 fjerde ledd tredje punktum fastslår at slike vedtak ikke kan prøves av domstolene i større utstrekning

enn det som følger alminnelige regler om myndighetsmisbruk, jf. avsnitt 48. Også dette underbygger at forvaltningens rettsanvendelse i saker etter § 8 andre ledd ikke kan prøves.

- (47) Lagmannsrettens avgjørelse er etter dette basert på feil forståelse av § 8 andre ledd.
- (48) Den ankende part har ikke gjort gjeldende at vedtaket er basert på feil faktum, feil saksbehandling, usaklige hensyn eller er åpenbart urimelig. Jeg tilføyer at det ikke foreligger forhold som medfører at EMK artikkel 3 om forbud mot tortur eller umenneskelige eller nedverdiggende behandling er krenket.
- (49) Lagmannsrettens dom må etter dette stadfestes. Staten har ikke krevd saksomkostninger.
- (50) Jeg stemmer for denne

D O M :

Lagmannsrettens dom stadfestes.

- (51) Dommer **Bruzelius:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (52) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (53) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (54) Dommer **Lund:** Likeså.
- (55) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Lagmannsrettens dom stadfestes.

Riktig utskrift bekreftes: